

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอกิ่งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. สำรวจและประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของอำเภอกิ่งวิมานจังหวัดจันทบุรี และบริเวณใกล้เคียง
2. ศึกษาและสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอกิ่งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง
3. ทดสอบรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอกิ่งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง

คณะวิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการมีส่วนร่วม เป็นกรอบในการดำเนินการ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร สอบถามและสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการจัดการเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับการทดสอบและประเมินผลที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวหลังจากใช้รูปแบบการท่องเที่ยว

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

กิ่งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง คือพื้นที่ในบริเวณหมู่ 4 (บ้านปากตะโปน) หมู่ 5 (บ้านสนามไชย) หมู่ 6 (บ้านสองพี่น้อง) และ หมู่ 7 (บ้านท่าแกลง) ของบริเวณตำบลหนองสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยพื้นที่สำคัญ คือ ชายทะเลเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขามอบ คือ ชายทะเลบริเวณหินโคร่ง ชายหาดอำเภอกิ่งวิมาน จุดชมวิวนินเขาพระยืน จุดชมวิวนินเขาพระสังกัจจายน์ ป่าธรรมชาติระหว่างจุดชมวิวนินเขาพระสังกัจจายน์ลงไปถึงชายหาดสุดทางรัก ชายหาดสุดทางรัก จุดชมวิวนินเขาพระสังกัจจายน์จุดชมวิวนินนางพญา เจดีย์หัวแหลม และอุโบสถวัดท่าแกลง พื้นที่รวมประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร หรือระหว่าง $12^{\circ}36'28.20''\text{N}$ $101^{\circ}52'13.03''\text{E}$ ถึง

12° 35' 14.81" N 101° 53' 02.12" E สภาพภูมิอากาศร้อนชื้น มี 3 ฤดูกาล ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งแร่ธรรมชาติ และไม่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยทางธรรมชาติ

ประเพณี การละเล่นและกีฬาท้องถิ่นหรือพื้นบ้าน มีดังนี้

1. การทำบุญสลากภัต ประชาชนนำผลไม้ไปทำบุญที่วัดทำแกลงตามวันที่วัดกำหนด โดยวันดังกล่าวจะมีคณะบุคลภายนอกนำผ้าป่ามาทอด หลังจากทำพิธีถวายผ้าป่าแล้ววัดจะมอบผลไม้ให้ผู้ที่มาทอดผ้าป่านำกลับไปรับประทาน

2. ทำบุญสงฆ์ ชาวบ้านชาวประมงหมู่ 7 จัดทำบุญเพื่อส่งกุศลไปยังผู้ที่เสียชีวิตในทะเล ขณะออกหาปลารวมทั้งสัตว์น้ำที่ชาวประมงจับ มาบริโภคนและจำหน่าย หาเลี้ยงชีพ

3. ประเพณีลอยกระทงชายหาดอ่าวคู้วิมาน ประเพณีตักบาตรเทโว ทำบุญเข้าพรรษา และทำบุญออกพรรษา

4. การละเล่นท้องถิ่นและกีฬาพื้นบ้าน คือ การเล่นสะบ้า และการแข่งขันยิงหนังสติ๊ก
สินค้าท้องถิ่นคือ กะปิ ปลาหมึกแสดเดียว

จำนวนประชากรของหมู่ 4 5 6 และ 7 ซึ่งเป็นพื้นที่ครอบคลุมคู้วิมานและบริเวณใกล้เคียง จากสถิติประชากรอาศัยอยู่จริง สำรวจ ณ เดือน เมษายน 2550 โดย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนามไชย มีจำนวนรวม 1,178 คน โดยชุมชนหมู่ 4 (บ้านปากตะโปน) หมู่ 5 (บ้านสนามไชย) หมู่ 6 (บ้านสองพี่น้อง) ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา เลี้ยงกุ้ง ส่วนชุมชนหมู่ 7 (บ้านท่าแกลง)ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวประมง แต่ละครอบครัวตั้งบ้านเรือนในที่ดินของตนเอง การมีส่วนร่วมของประชากรในพื้นที่มีน้อย ส่วนมากจะรวมกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะชั่วคราว

การคมนาคม มีเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 3399 หรือสายหนองสีงา-คู้วิมาน เป็นถนนผิวลาดยางกว้าง 10 เมตร เข้าถึงชายหาด รถบรรทุกขนาดใหญ่สามารถเข้าถึงชายหาดได้สะดวก นอกจากนี้ยังมีเส้นทางสายมอคือ ซึ่งเป็นเส้นทางเลียบริมชายทะเลมาบรรจบเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 3399 ก่อนเข้าถึงหาดประมาณ 1 กิโลเมตร และเส้นทางเรือข้ามจากท่าเรืออ่าวคู้วิมานกระเบนมายังท่าเทียบเรือหัวแหลมซึ่งชาวประมงนิยมใช้

สิ่งดึงดูดใจและสิ่งอำนวยความสะดวก คู้วิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง มีความงดงามตามธรรมชาติและเงียบสงบ มีสถานที่ท่องเที่ยวและจุดชมวิวยอดนิยมหลายแห่งอยู่ไม่ไกลกันและกัน สามารถสร้างกิจกรรมเสริมการท่องเที่ยวได้หลากหลาย เช่น ปีนเขา พายเรือ และตกปลา เป็นต้น ขณะดำเนินการวิจัยไม่มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของคู้วิมาน มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 เครื่อง ไม่มีสถานที่จอดรถบรรทุกขนาดใหญ่ ไม่มีห้องน้ำและห้องอาบน้ำสาธารณะ มีเพียงห้องสุขาของร้านค้าที่ขายอาหารตามชายหาดคู้วิมาน มีป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวแต่ไม่ระบุระยะทาง

กิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการเล่นน้ำทะเลบริเวณชายหาดคู้งวิมาน กิจกรรมตลาดบริเวณต่างๆ ของอ่าวคู้งวิมานได้ทุกบริเวณโดยเฉพาะบริเวณชายทะเลหินโค้ง กิจกรรมชมความสวยงามตามธรรมชาติตามบริเวณต่างๆ โดยเฉพาะจุดชมวิวพระยี่น จุดชมวิวพระสังกัจจายน์ จุดชมวิวบริเวณกำแพงป้องกันการกัดเซาะ และจุดชมวิวเนินนางพญา

5.1.2 สรุปผลจากการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการ ของนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวคู้งวิมานจังหวัดจันทบุรี 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 และเดือนเมษายน พ.ศ. 2553 โดยการสุ่มโดยบังเอิญ(Accidental Sampling)จากนักท่องเที่ยว 585 คน เป็นชายและหญิงอย่างละร้อยละ 50 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นดังนี้

1. เป็นนักเรียนนักศึกษา(ร้อยละ23.3) และข้าราชการรัฐวิสาหกิจ(ร้อยละ 21.9)
2. มีการศึกษาระดับปริญญาตรี(ร้อยละ 41) และต่ำกว่าปริญญาตรี(ร้อยละ 51)
3. รายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท(ร้อยละ30.3) และต่ำกว่า 10,000 บาท(ร้อยละ27.8)
4. มาเที่ยวคู้งวิมานโดยการบอกเล่าจากผู้อื่น(ร้อยละ57) เดินทางมากับครอบครัว(ร้อยละ48) และมากับเพื่อน(ร้อยละ 34)
5. ใช้พาหนะส่วนตัว รถกระบะ(ร้อยละ 61) และรถเก๋ง(ร้อยละ 19)
6. ใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร(ร้อยละ 84) และค่าเดินทาง(ร้อยละ 63)
7. ใช้ระยะเวลาท่องเที่ยวไม่เกิน 1 วัน โดยไม่พักค้าง(ร้อยละ 72)
8. ตั้งใจมาชมชายหาดคู้งวิมานและรับประทานอาหารเท่านั้น (ร้อยละ 44)
9. พึงพอใจต่อชายหาดอ่าวคู้งวิมานสูงกว่าสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ(ร้อยละ 87.3) และจะไม่ไปเที่ยวชมสถานที่แห่งอื่นๆ แม้จะทราบว่ามีความที่ท่องเที่ยวอื่นและใกล้เคียง (ร้อยละ 41.5 - 48.0)
10. นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 90 ต้องการให้ปรับปรุงหรือพัฒนาในด้านต่อไปนี้

10.1 ความสะดวกในการเข้าถึงและการเดินทางภายในอ่าวคู้งวิมาน โดยเฉพาะ ถนนและป้ายบอกระยะเดินทางจากภายนอกสู่อ่าวคู้งวิมาน ถนนและเส้นทางเดินเท้า ป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวและระยะทางของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และสถานที่จอดรถสาธารณะ ตามลำดับ

10.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย โดยเฉพาะห้องสุขาและห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด ที่จัดเก็บขยะที่เรียบร้อยสวยงาม และจุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้นและตก

10.3 เพิ่มคุณค่า ความสำคัญ คู่มือครอง และการบำรุงรักษา สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ บริเวณอ่าวคู้งวิมานจังหวัดจันทบุรีทุกรายการ โดยเฉพาะป้ายบอกรายละเอียดข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายเชิญ

ชวนและปลูกจิตสำนึกการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และกำหนดนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

10.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่อไปนี้ คือ ตักบาตรเทโวออกพรรษาบริเวณเชิงเขาพระยืน ตักบาตรผลไม้บริเวณชายหาด โสมสณฑ์กับชาวสวนผลไม้และชาวประมง และลอยกระทงชายหาดตามลำดับ

ผลการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการ ของเจ้าของหรือผู้บริหารกิจการต่างๆ สรุปได้ว่า ต้องการให้ปรับปรุงชายหาดให้สวยงามและเป็นระเบียบ แต่คงความเป็นธรรมชาติเอาไว้ เนื่องจากพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเที่ยวเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงความแออัดจากสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงและสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น ชายหาดเจ้าหลาว ต้องการให้ดูแลรักษาความสะอาดของชายหาด แก้ไขห้วยชะและการกำจัดขยะ พัฒนาถนนจากภายนอกเข้ามาที่ชายหาดและถนนเลาะชายหาด และเพิ่มจำนวนตู้โทรศัพท์สาธารณะ เพิ่มไฟข้างทางตามแนวถนนเลาะชายหาด พัฒนาจุดชมวิวและแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้สวยงามสะอาด สมบูรณ์ ไม่ชำรุด พัฒนาคอนกรีตในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้เกิดจิตสำนึกช่วยทำนุบำรุงดูแลรักษา โดยเฉพาะวัยรุ่นท้องถิ่นซึ่งมักจะใช้สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของอำเภอกู่วิมานเป็นสถานที่ดื่มสุรานิยามค่ำคืนเมื่อเมาจะเสียงดังและทုပ်ทำลายสิ่งต่างๆ พร้อมทั้งขวดสุราและขยะทิ้งไว้จำนวนมาก

5.1.3 สรุปผลการประเมินศักยภาพ

อำเภอกู่วิมานจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับปานกลาง โดยเป็นผลประเมินจากภาพรวมของด้านต่างๆ คือ

- ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ
- จุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้
- ความเสี่ยงต่อการถูกทำอันตราย
- คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม
- ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
- การเข้าถึงแหล่งธรรมชาติ
- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

อำเภอกู่วิมานและบริเวณใกล้เคียงมีการจัดการ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับปานกลาง โดยเป็นผลประเมินจากภาพรวมของด้านต่างๆ คือ

- ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการบริการนักท่องเที่ยว การจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว และการติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

- ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ซึ่งประกอบด้วย มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวก ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้านประหยัคพลังงานและการกำจัดของเสียที่ถูกต้อง ให้ความรู้ถึงคุณค่าธรรมชาติและ การอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชน และมีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศและการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน

- ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว และชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

5.1.4 สรุปผลการศึกษาและสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว

รูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังวิมานและบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างหรือพัฒนา และผ่านการนำเสนอและเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นดังนี้

1. กรอบความคิดของรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังวิมานและบริเวณใกล้เคียง มีดังนี้

1.1 ต้องสอดคล้องกับลักษณะพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของอำเภอวังวิมานจังหวัดจันทบุรี และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันและเหมาะกับการท่องเที่ยวแบบชมธรรมชาติ

1.2 ต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องการอิสระในการกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือท่องเที่ยวตามอัธยาศัย ชอบความสงบเป็นส่วนตัว ไม่พลุกพล่าน และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาไม่เกิน 1 วัน

1.3 ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหลักดำเนินการดังนี้

1.3.1 คำนึงถึงความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวของอำเภอวังวิมานจังหวัดจันทบุรี และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับความพอประมาณของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

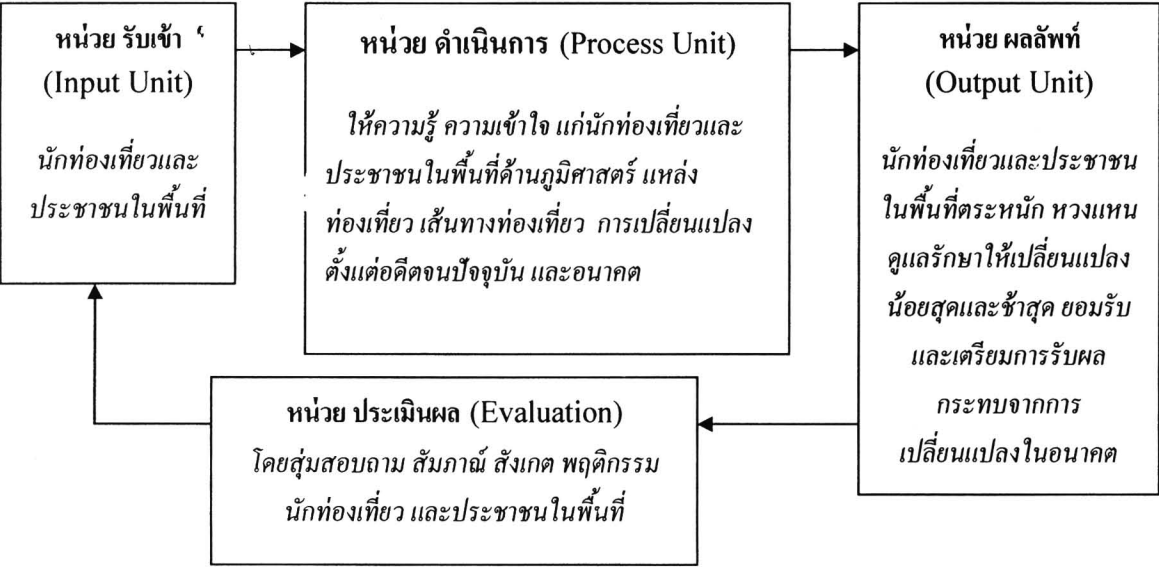
1.3.2 ประชาชนในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบ หรืออาจจะส่งผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขคุณธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.3 ต้องมีกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขคุณธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.4 ทำให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึก มีความตระหนักถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ชุมชน และวัฒนธรรม ฯลฯ ที่จะเกิดขึ้น หากนักท่องเที่ยวไม่ร่วมกันดูแลรักษา พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบ หรือพยายามให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความมีเหตุผล

(การตัดสินใจมีเหตุผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่จะเกิดหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น) การมีภูมิคุ้มกัน(เตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลจากการกระทำ) และเงื่อนไขมีความรู้(รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

2. ส่วนประกอบและการดำเนินการตามรูปแบบการท่องเที่ยว คณะวิจัยใช้แนวคิดของระบบ (System) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยรับ(Input) หน่วยดำเนินการ(Process) และหน่วยผลลัพธ์(Output) ประยุกต์ออกแบบเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียง นำไปผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการมีส่วนร่วม ได้รูปแบบการท่องเที่ยว ตามรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 องค์ประกอบ และการทำงานขององค์ประกอบของรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง

การดำเนินการตามรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนา มีดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรี และบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้ท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน เน้นให้เกิดความตระหนัก ห่วงเห่น ดูแลรักษา หลีกเลี่ยงการทำลาย พยายามให้เปลี่ยนแปลงน้อยสุดและช้าสุดเท่าที่ทำได้ ยอมรับและเตรียมการรับผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึงอ่าวคุ้งวิมาน จะชี้ชวนด้วยป้าย ภาพ สถานที่ตั้งที่โดดเด่น ให้นักท่องเที่ยวเข้าศึกษารายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของอ่าวคุ้งวิมาน โดยมีเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบรรยาย โดยเน้นคุณค่าที่มีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงจากอดีตจนปัจจุบันและคาดการณ์อนาคต ให้เกิดจิตสำนึก ตระหนัก ห่วงเห่น ไม่ทำลาย จากนั้นให้นักท่องเที่ยวเลือกและวางแผนการท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นควรเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมเวลา และความสนใจ ของนักท่องเที่ยวคนนั้นๆ หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้นๆ

สำหรับประชาชนในพื้นที่นั้น นอกจากจะเชิญชวนด้วยวิธีการเดียวกับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเสริมด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำ เช่น ผู้ใหญ่ กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือใช้การแจกเอกสาร เช่น แผ่นพับ ให้ประชาชนอ่านโดยตรง รวมทั้งการอบรมตัวแทนเยาวชนตัวแทน หรืออาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวกลางในการกระจายความรู้ไปสู่ประชาชนในพื้นที่อีกต่อหนึ่ง

3. นักท่องเที่ยว เดินทางท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ของอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียงด้วยตนเองตามโปรแกรมที่ตนเองกำหนด

4. เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประเมินผลเป็นระยะๆ โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ(Accidental Sampling)

5.1.5 สรุปผลการทดสอบรูปแบบการท่องเที่ยว

เมื่อนำรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง ไปทดลองจริงกับนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ 2 ครั้ง คือวันที่ 27 ธันวาคม 2552 และวันที่ 18 มิถุนายน 2553 ตามลำดับ ใช้การสุ่มประเมินผลแบบบังเอิญ(Accidental Sampling) นักท่องเที่ยวจำนวน 135 คน และประชาชนในพื้นที่ 25 คน ได้ผลสรุปว่า รูปแบบการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียงในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.85, SD. = 0.59$) ทำให้นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนัก อนุรักษ์ ห่วงเห่น ในระดับมากถึงมากที่สุด($\bar{X} = 4.56, SD. = 0.67$) และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.53, SD. = 0.58$) ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

อ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นหลายแหล่ง แต่ละแห่งมีความสวยงามและน่าสนใจและไม่ไกลกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งเท่านั้น ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจ เช่น จุดชมวิวเนินนางพญา และชายหาดอ่าวคุ้งวิมาน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีข้อจำกัดในการ

รับปริมาณนักท่องเที่ยว จุฬชมนวีนนงพญาเป็นเนินแคบจำนวนนักท่องเที่ยวที่ขึ้นไปยืนชมวิวจึงมีได้ไม่เกิน 3-5 คน อีกทั้งยังอาจเกิดอันตรายพลัดตกได้เพราะไม่มีที่กั้น ส่วนชายหาดอ่าวคั้งวิมานนั้นเป็นหาดที่มีข้อจำกัดในเรื่องลักษณะความลาด หาดมีระยะลาดไม่มาก เมื่อนักท่องเที่ยวลงไปเล่นน้ำทะเลใกล้ๆ อาจพบกับลักษณะหาดทรายใต้น้ำที่เป็นหลุมหรือลาดลงมาก จึงเป็นอันตรายกับนักท่องเที่ยวที่เล่นน้ำมาก อีกทั้งยังมีคลื่นค่อนข้างแรง ความยาวของหาดไม่มาก ไม่เหมาะกับการมีกิจกรรมระหว่างเล่นน้ำ เช่น เรือยาง เรือเร็ว บานานาโบ๊ต เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นยังมีความโดดเด่นหรือจุดเด่นไม่เพียงพอจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เคยมา ที่ไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกจากจุฬชมนวีนนงพญาและชายหาดอ่าวคั้งวิมานจึงมีไม่มาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงมาเที่ยวเฉพาะชายหาดอ่าวคั้งวิมานเพื่อชมทะเลและรับประทานอาหารเท่านั้น

สภาพพื้นที่มีส่วนต่อการเดินทางเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของอ่าวคั้งวิมานและบริเวณใกล้เคียง แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งยกเว้นชายหาดอ่าวคั้งวิมาน ไม่มีต้นไม้หรืออาคารหรือที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะต้นไม้ให้ความร่มเย็นตอนกลางวัน แม้สถานที่ท่องเที่ยวบางแหล่งเช่น จุฬชมนวีนนงพญาจะมีศาลาที่พัก แต่สภาพและส่วนประกอบต่างๆ ไม่เอื้อต่อการนั่งพักผ่อนของนักท่องเที่ยว สภาพพื้นรก มีขยะเกลื่อน มีซากหักพังของสิ่งต่างๆ ไม่สะอาด มีรายชิตเขียน ไม่มีแสงสว่างจากไฟฟ้า ยามค่ำ และไม่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของอ่าวคั้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงไม่มีต้นไม้ให้ร่มเงาเพียงพอ และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ จุดบริการ และดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

การเข้ามาวางแผนการจัดการ ส่งเสริม และการพัฒนาจากองค์กรท้องถิ่นยังมีน้อยมาก ไม่มีเจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน การดำเนินการขององค์กรท้องถิ่นที่แล้วมา จึงเป็นเพียงการจัดเก็บขยะและประสานงานกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนภายนอก ซึ่งเข้ามามีดำเนินการต่างๆ ทั้งที่เป็นนโยบายของรัฐบาลและธุรกิจ

ประชาชนในพื้นที่รอบอ่าวคั้งวิมาน คือ หมู่ 4 5 6 และ 7 เป็นประชาชนที่รักสงบ ไม่ชอบความเจริญ จึงไม่ต้องการให้อ่าวคั้งวิมานเจริญและพัฒนาด้านวัตถุเหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น หาดเจ้าหลาวซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ขณะเดียวกันต้องการให้มีการพัฒนาในแนวทางที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ให้คงอยู่นานถึงลูกหลาน เคยมีเหตุการณ์ประชาชนร่วมตัวกันต่อต้านการใช้อ่าวคั้งวิมานเป็นสถานที่(บริษัท) เพาะเลี้ยงพันธุ์สัตว์ทะเลในอิดด และได้รับชัยชนะ ทำให้อ่าวคั้งวิมานรอดพ้นจากการถูกทำลายมาได้ แสดงให้เห็นพลังและจิตใจที่รักและหวงแหน อย่างมาก

แม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงจะเป็นทะเลและภูเขาหรือเนินเขา แต่มีพื้นที่หลายแห่งถูกรุกโดยนายทุนภายนอก ซึ่งเข้ามาซื้อจากชาวบ้านและล้อมรั้วแสดงอาณาเขตและแสดงความเป็นเจ้าของ ส่งผลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยว การทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ร่มบินและปีนเขา และรบกวนทัศนียภาพอย่างยิ่ง

ด้านจุดเด่น คุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงยังคงสภาพธรรมชาติดั้งเดิมส่วนหนึ่งไว้ มีความเงียบสงบ เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ความสงบและธรรมชาติ นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลไม่กี่แห่งในภาคตะวันออกที่ยังคงสภาพเดิมส่วนหนึ่งไว้ได้ การเดินทางไปเที่ยวชมสะดวก และรอบๆ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีชื่อเสียง เช่น หาดเจ้าหลาว คุ้งกระเบน สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำทะเลอ่าวคุ้งกระเบน โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรีในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปากน้ำแฉกหนุ อ่าวห้วยยาง อุทยานแห่งชาติน้ำตกพริ้ว วัดเขาสุกิม น้ำตกกระทิง แหลมสิงห์ ดึกแดง ลูกจี่ไก่ และฟาร์มปลาโลมา(โอเอซิสซีเวิร์ด) เมื่อเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ด้วยกัน จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มาพักค้างที่อ่าวคุ้งวิมานได้รับทั้งบรรยากาศคำคืนที่เงียบสงบเป็นธรรมชาติ และสามารถเดินทางไปชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ตามที่กล่าวมาได้สะดวก

ตลอดการดำเนินการวิจัย พบว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม สามารถให้ประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ ผู้แทนภาครัฐแลเอกชน ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าที่พักและบริการ และผู้ที่มีส่วนได้เสียอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และพัฒนาการท่องเที่ยวของอ่าวคุ้งวิมานจังหวัดจันทบุรีและบริเวณใกล้เคียง ประชาชนรับทราบ เข้าใจ และยอมรับ หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งพร้อมให้ความร่วมมือทุกกระบวนการและทุกขั้นตอน แม้ว่าการดำเนินการวิจัยระยะแรก ประชาชนจะให้ความร่วมมือไม่มากนัก เพราะอาจไม่แน่ใจและไม่คุ้นเคยกับการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน หลังจากร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยปัญหาและแนวทางการแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การรวมกลุ่มกิจกรรมร่วมกันปรากฏให้เห็นชัดเจนมากขึ้น

เนื่องจากที่ผ่านมามีการบริหารส่วนตำบลหนองสนามไชย ไม่มั่นใจในแนวทางและทิศทางการพัฒนาอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียง เพราะประชาชนจับตาและทักท้วงโครงการที่อาจส่งผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อม แผนพัฒนาและโครงการพัฒนาอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงที่เป็นรูปธรรมจึงไม่ปรากฏชัด แต่หลังจากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดภาพการพัฒนาอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงที่ประชาชนในพื้นที่ยอมรับและสนับสนุน ทำให้เกิดแผนพัฒนาและโครงการพัฒนาอ่าวคุ้งวิมานและบริเวณใกล้เคียงที่บรรจุในแผนงบประมาณรายจ่าย และจะดำเนินการอย่างจริงจังในปีถัดไป

สาเหตุที่ประชาชนในพื้นที่ให้การยอมรับและให้การสนับสนุนนั้น เป็นเพราะการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เช่น มีผู้แทน

จากชุมชนที่ได้ผลกระทบและผู้แทนจากองค์กรและกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้เสีย เข้าร่วมในการสำรวจและศึกษาพื้นที่ เข้าร่วมในการประเมินศักยภาพ เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และเข้าร่วมในการทดสอบรูปแบบการท่องเที่ยว และเข้าร่วมในกิจกรรมอื่นๆ หากต้องการ ตลอดจนการดำเนินการวิจัยคณะวิจัยยังเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่และผู้เกี่ยวข้องได้ตลอดเวลา ทำให้คณะวิจัยได้ทราบข้อมูล ความรู้สึกร และความต้องการของประชาชนในพื้นที่และผู้เกี่ยวข้อง และที่สำคัญทำให้ประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้กระบวนการคิดและพัฒนาตามหลักวิชาการ ที่อยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นความจริงและประโยชน์ที่ได้รับอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ทำการวิจัยต่อเนื่องเพื่อให้การร่วมกิจกรรมของประชาชนในพื้นที่เข้มแข็งและยั่งยืน

5.3.2 ใช้การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม แก้ปัญหาและพัฒนาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โฮมสเตย์ เป็นต้น

5.3.3 สำรวจปริมาณ ความคิดเห็น ความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างครอบคลุมทั้งกลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา

5.3.4 ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย เพื่อใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมพร้อมกับการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวก ของการท่องเที่ยว